

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 5 dekabr (Çərşənbə günü) tarixi 56-cı nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transferasiyası

Lakin bu mənbələrin ən zənginləri [zəngini] və ən başlıcası hələlik neft gərkək olsun. Həmin neft ki, ona camaat arasında “qara nöyüt” deyirlər. Bu qara nöyütdən “ağ nöyüt”, (cövhər) benzini, daha bir çox texnik işlərinə yarar sürtməli yağlar və sairləri əmələ gəlir ki, onlara məmləkətimizin özümdən əlavə bir çox sair millət və məmləkətlər möhtacdırlar. Neft və neft məhsulatinin həm daxili və həm xarici ticarəti daimi və tükənməz bir ticarətdir ki, bu ticarət, vətəndən neft tükənməzsə, o da tükənməz. Yəni neft, məmləkətin indilik bir sərvət mənbəyidir ki, ondan böyük istifadələr almaq üçün zamanədən xəbərdar və müdəbbir [ağıllı, uzaqqörən] iqtisad iləməsinə [əlimlərinə] ehtiyacımız vardır. Burasını əshabi-fənnə [əlim adamlarına] buraxıb, qara nöyütün keçmişdə və indiki halda və kimlər tərəfindən, nə növ ilə hasil olması barəsində bələm yürüdəlim.

Bakıda və daha doğrusu Aboşoran yarımadasındakı “qara nöyüt”ün mövcudluğu, tarix sənəflərində məhful olmağı [qorunub saxlanmadığı] qərinələrdən bəri, qədimdir. Zərdüştilərin zamanəsindən daha irəli Bakı neftinin varlığı məlum deyilsə də, əmma məcusilərini İrənda və Hindistanda hələ növüf qazandıqları əslərdən bəri Bakı neftinin ələmsür [dünyada məşhur] olduğu tarixlə müsbətdir [isbat olunmuşdur].

Hindistan və İran gəblərinin [atəşpərəstlərinin] Aboşoranın neçə yerlərində, əzəncümlə [o cümlədən] Suraxanı, Atəşgahda və Balaxanıda xüsusi atəşkədərləri (od ibadətəxənləri) varmış ki, onlardan Suraxanı atəşkədəsinin uçq imarəti və sair əsar və əlaməti [əsər-ələməti] indiki vaxtımıza qədər baqi və davam etməkdədir. Bu atəşkədələr Aboşoranın o yerlərində təsis olundu ki, oralarda neftin çoxluğu və yerin üzünə yaxın təbəqələrdə bulunduğuna çahata, oralarından həmişə neft qazı zühur edirdi. Məcusiləri bu neft qazlarını həmin atəşkədələrdə yandırır şölələrinə səcdə və ibadət edirdilər.

Bu axır vaxtlara qədər bizim Suraxanı həmin qazlardan mənfəət-bərdər olurdur: qaz vasitəsilə kürlərdə əhəng yandırır və evlərdə də xörək bişirirdilər; lakin bir neçə ildən bəri neft qazından ən böyük istifadələri götürən əlmi avropalılar oldular. Bunlar taməm qazları xüsusi borular (trubalar) vasitəsilə mədənələrə aparıb, oralarda yandırmağa və sair mədən ehtiyaclarına sərf etməyə başlamışlardır. Demək ki, zərdüştilərin vaxtından bu ana qədər bifəida və beyhüdə yerə uçub havaya qarışan, yaxud əhəng kimi az bir işə sərf olunan qazlardan bu gün böyük mənfəətlər hasil olunur, ona görə Maliiyyə və Ticarət Nazarətinin bu qazlara böyük əhəmiyyət yazıdır, kimlərə və nə ünvanla və ələlxüsus xəzinənin ayrıca bir mədəxil mənbəyi ədd [hesab] olunaraq verilməsi lazım gəlir. Bu barədə ərtəm şərh və bəst verməyə [geniş izah etməyə] ehtiyac yoxdur. Çünki qaz, neftdən ayrılan bir çox əzənin [kimyavi mədənin] bir cüzü [hissəsi] olduğu üçün ümum neft məsələsi ətrafıca bir surətdə həll olunarsa, bu qaz işləri də neftin sair əzəsi ilə bəhəm baxılıb gədar.

Yuxarıda zikr olunan atəşkədələrdən əlavə, zərdüştilərin vətənimizdə buraxdıqları ələmətlərdən biri və ən böyüğü yerlərimizə “Azərbaycan” ismini verməkləridir. Farsca “azar” od mənasındadır. Azərpərest yaxud atəşpərest, yəni oda sitayiş edən millət.

Azərbaycan ləfzi isə, iki kəlmədən ibarət olub əsl farsca: “Azərbaycan”dır (Azərbadəgan) ki, mənası yənə – odpərəstlər, odpərəstlərin yerləri deməkdir.

Sonralardan ərəblər özlərində “gaf” harfi olmadığı üçün, “gaf” əvəzinə “cim” hərfini qoyub bu xalis fars kəlməsini ərəbləşdirmişlər və bu ərəbləşmiş fars ləfzi biz Qafqaz türklərinin üstündə indiyədək qalıb getməkdədir.*

Bəs millətimizin ismi vətənimizdə hasil olan neft ilə yaxud neftin atəş-kədələrdə yanan qazı ilə mərbut [bağlı] və ələqədar olduğu üçün, na Bakı (keyr, əstəğfirullah, bir Bakı yox, taməm Aboşoran yarımadası) Azərbaycanı və nə də taməm Azərbaycan, Aboşoransı, yəni neftsiz yaşayə bilməzlər. Na Aboşoransı Azərbaycan və nə də Azərbaycanı Aboşoran Qafqazda əla bilməz! Necə ki, balıq susuz zindənganlıq edə [yaşaya] bilməz, öyləcə də Azərbaycan milləti “qara nöyütsüz” hökumət mənziləsinə [səviyyəsinə] çatmamaz.

Neft və ondan hasil olan qaz, azəri babalarımızın səcdəgahi və məbudu sayılırdı. Bunun ibadətində minlərcə, Hindistandan və İrəndan ibadətçilər gəlirdi. Bu gün babalarımızın həmin məbudu nəvələri üçün daha məbud sayılmaybsa da, yənə zindənganlıq [yaşamaq] üçün ən geniş bir sərvət və iqtisad mənbəyi qalmışdır.

Dini-islami ərəblər Qafqazda intişar verdikləri [yayıdıqları] əsnada, neftin məbudluğu [ibadət, tapınma obyektinə olma] şərafətini tələf etdilər, ə, əhəlinin atəşpərest mənasına olan “Azərbaycan” ismini əllərindən almədilər. Neft, məbudluq dərəcəsinə düşdüdə də, ticarət zümərəsinə keçib, məxluk [xalq] arasında əvvəlkindən də artıq bir nüfuz qazanmağa başladı.

Zətan neftin ticarəti də qədim bir vaxtdan başlanmışdır. Bu ticarətin birinci və ən köhnə üsulu: nefti tuluqlara və yaxud dərilərə doldurub dəvə belində karvanla mahalbəməhlə gəzdirib satmışlar. Neftin bu növ ticarəti könd əhəli ərsəsinə hələ indiyə qədər davam etməkdədir.

Qədim əyyamda neft çeşmələri çox dərinədə olmayıb, çox vaxt yer çadərindən və yaxud çatlaqlardan meydana ölü-özüne axarmış və çuxur yerlərdə neftdən göl bağlanmış. Bu axıntılar ələlxüsus yer üzündə bəzi övqət [vaxtlar] zühur edən zəlzələlər vasitəsilə kəsb-işiddət edərmiş [şiddətlənərmiş].

Bundan əlavə neftin ələmətləri (qaz, qır və sairləri) nümayən olduğu [göründüyü] yerlərdə əhəli, böyük çalalar düzəldib çox asan vəchlə neft yığarmışlar. Bəzi övqət içmək üçün su quyuları qazdıqları halda, su əvəzinə neft çeşmələrinə rast gəlib, böylə quyulardan dəri dullar (dulolar) vasitəsilə nefti çəkib satmışlar.

Quyuların dərinliyi bir, iki arşın, bəzi vaxt o qədər dayaz olurmuş ki, kəndirə ehtiyac qalmayıb nefti əl ilə yığmışlar. Neftin bu dərəcədə asan vəchlə hasil olmağı zərdüştilərdən başlamış, ərəblər, təvəiffi-mülük [kiçik dövlətlər, xanlıqlar] və hətta Qafqaz dərabəylikləri əsnasına qədər davam etmişdir. Bakı hökəmdarları dövüründə isə, bu neft quyuları xanların südlü inəkləri olub, onlardan icarə və ya sair bir təriq [yol] ilə xəzinə üçün böyük mənfəətlər hasil edirmişlər. Rus hökuməti Gəncə, Qarabağ və Şəki xanlıqlarını aldıqdan sonra, 1806-cı ildə Bakı xanlığını da alır. Bakinin sair əmlakı ilə bərabər, rus hökumətinin əlinə neft quyuları da keçir. Təza hökumət də səbiq xanlar kimi bu quyuları icarəyə verib mədəxilindən mənfəətbərdər olur, lakin bu mədəxil əvvəllərdə az bir miqdarda olduğu halda, sonradan getdikcə artır, hətta bu yaxın zamanlarda milyonları belə təcavüz edir [milyonları artır]!

Əl ilə qazılmış quyuların, necə ki, yuxarıda zikr olundu, dərinliyi keçmişdə bir o qədər olmayrdı, lakin getdikcə üst təbəqələrin nefti azalmağa başlayır; binabərin [buna görə] quyular quruduqca, sahibləri onları dərinləşdirib təzə çeşmələrə rast gələnə qədər qazırdılar;

yənə quruduqca, dübara, səbarə [ikinci dəfə, üçüncü dəfə] dərinlədirdilər. Axırda bu dərinlik bir dərəcəyə çatırdı ki, daha artıq qazmaq imkanından xaric olurdu. Əlan [indi] əl ilə qazılmış öylə quyular vardır ki, onların dərinliyi əlli, altmış, yetmiş və bəzi kərə də həştad səjini mütəcavizdir [keçir]! Bundan artıq əl ilə qazmaq mümkün olmadığı üçün, sair vasilə [vasitə] ilə bundan daha dərinə, bundan daha aşağıdakı təbəqələrə yetişmək məsələsi ərbabi-fənnin [əlim adamlarının] zəhnini işğal etməyə başlayır. Çox çəkməyir ki, məsələ də asan vəchlə həll olunur. Təəccüb burasındadır ki, məsələni həll edən şəxs ərbabi-əlmədən olmayıb, Kokorev fəmiyalı sadəcə bir rus taciri idi. Bu tacir, yetmişinci illərdə motor vasitəsilə qazdırdığı bir quyuya bir-birinə geydirilmiş dəmir boruları (trubalar) yənə makina vasitəsilə salladır və bu minval ilə yüz səjini keçir. Bir gün yənə quyuy qazıldıq əsnada qəflətlən quyunun dibində neft fəvvarəsi öylə bir qüvvətli hal ilə qalxır ki, ətrafi basıb səl kimi axır; quyunun hər çəhatində neftdən göllər və gölçələr əmələ gəlir ki, bu kanardan o kənara lodka ilə üz, keç! İştə neft fəvvarəsi yaxud fontanı atılan gün neftçiləri arasında böyük bir bayram və məbdeyi-tarix [başlanğıc] hesab olunur. Bu gündən sonra “əl” quyuları ilə bərabər bir də “buruq” quyuları aralığa çıxır. İndi bir az da “buruq” quyularından bəhs edəlim.

Farhad Ağazadə

AZƏRBAYCAN PARLAMANI ƏTRAFINDA

- Kanuni-əvvəl [dekabrın] 2-sində Bələdiyyə İdarəsində, Bakı şəhəri məsuləmlərindən Azərbaycan Parllamanına 5 nəfər nümayəndə intixab edilməsi [seçilməsi] üçün iclas vəqə olmuşdur. Seçki nəticəsində Azərbaycan Parllamanına intixab edilənlər bunlar olmuşlardır: Qara bəy Qarabəyov, Ağazeynal Tağıyev, Ağə Şəurov, Ağə bəy Səfərəliyev və Əliəğa Həsənov.

- Azərbaycanda yaşayən Polyak Təşkilatları Şurası tərəfindən Azərbaycan Parllamanına dava vəkilii S. A. Vonsoviç intixab edilməmişdir.

- Azərbaycan Cümhuriyyətində yaşayən gürcü əhalisinin Milli Şurası iclasında Azərbaycan Parllamanına Q. A. Tsokaya intixab edilmişdir.

- Azərbaycanda yaşayən yəhudi əhalisinin Şurayi-Millisi iclasında Azərbaycan Parllamanına Yəhudi Şurayi-Millisi sədr doktor M. A. Quxman intixab edilmişdir.

- Azərbaycanda Cümhuriyyətində yaşayən alman əhalisi tərəfindən mühəndis Kun Azərbaycan Parllamanına nümayəndə intixab edilmişdir.

- Şurayi-Millinin 3 kanuni-əvvəl [dekabr] tarixli iclasında Şurayi-Millii qanunnaməsinin ikinci qeydi müqəzəzasınca [qeydinə əsasən] Asəf bəy Şıxalibəyov həzrətləri Məclisi-Məbusan əzəliyinə intixab edilmişdir.

- Təşrini-saninin 31-ində Ticarət və Sənəyə İttifaqının iclasında Azərbaycan Parllamanına əksəriyyəti-ara [səs çoxluğu] ilə Yusif Əhmədov intixab edilmişdir. Şura fəvqəzlik [adi çəkilən] Yusif Əhmədov cənəblərinə Parllamanda sülh və əsəyiş-ümumiyyəyə çalışmaq və məmləkətin ticarət, mədəniyyət və iqtisadiyyatını yüksəltmək üçün çalışmasına düsturətləmə [nizamnəmə] vermişdir. Əlavə Yusif Əhmədov cənəbləri, İttifaq namindən [adından] Parllaman nəzdində bir yer əvəzində beş yer almaq üçün təşəbbüsətdə bulunmalldır, zira Ticarət və Sənəət müəssisəsi məmləkətin tərəqqi və təalisi [yüksəlişi] üçün böyük əhəmiyyəti haiz [daşıyan] bir müəssisədir.

- Tiflisdə Milli Şura əzəsi, Gürcüstan Hökuməti indindəki [nəzdindəki] siyasi nümayəndəmiz Məhəmməd Yusif Cəfərov, Nərimənbəyov və Ağamaliev cənəbləri Bakıya varid olmuşlardır [gəlmişlər].

- Azərbaycan Parllamanının güşədi [açılışı] elanı münasibətilə Azərbaycan bir çox yerlərdən müsəlman və qeyri-müsəlmanlardan bir çox təbriq teleqramları gəlməmişdir ki, vaxtı ilə təb [çap] ediləcəkdir.

QARABAĞ ƏHVALI

Ağdam Milli Komitəsindən və Ağdamda yaşayən Şuşa şəhəri sakinləri tərəfindən Azərbaycan Hökumətinə gələn teleqramlardan görünür ki, Zəngəzur, Şuşa, Cəbrayıl və Cəvənşir qəzələrinin dağıbıqları [dağatışı] hissələrinə toplanmış olan erməni üsəngçiləri tərəfindən müsəlman əhəlisinə olmaız zülmələr [adından] Parllaman nəzdində bir yer əvəzində beş yer almaq üçün təşəbbüsətdə bulunmalldır, zira Ticarət və Sənəət müəssisəsi məmləkətin tərəqqi və təalisi [yüksəlişi] üçün böyük əhəmiyyəti haiz [daşıyan] bir müəssisədir.

- Tiflisdə Milli Şura əzəsi, Gürcüstan Hökuməti indindəki [nəzdindəki] siyasi nümayəndəmiz Məhəmməd Yusif Cəfərov, Nərimənbəyov və Ağamaliev cənəbləri Bakıya varid olmuşlardır [gəlmişlər].

- Azərbaycan Parllamanının güşədi [açılışı] elanı münasibətilə Azərbaycan bir çox yerlərdən müsəlman və qeyri-müsəlmanlardan bir çox təbriq teleqramları gəlməmişdir ki, vaxtı ilə təb [çap] ediləcəkdir.

DAĞISTANDA

- Petrovsk ilə və həmçinin Dağıstan oblastının hər bir müəssisələri ilə teleqraf münasibəti [dağatışı] başlanmışdır. Dağıstan Cümhuriyyəti sədr Cərməyevi xəbərdar ediniz.

- Mövsuq [etibarli] mənbədən verilən xəbərlərdən anlaşılır ki, bolşeviklər Mozdok ilə Qroznını işğal edib iləri hərəkət etməkdədirlər. Kazaklar bolşeviklərlə bir yerdə hərəkət edib dağıstanlılara əmansız müharibə elan etmişlərdir. Kazaklar özlərinin və qeyrilərinin rus zabitlərinin bolşeviklərə təslim edirlər. Bolşeviklər də zabitləri dəstə-dəstə gülləyəyirlər. Müsəlman inşular və çəçenləri, rus zabitlərini təslim etməyib, müsəlman adincəne onları öz qon-aqları hesab edirlər.

- Dəmiryol xətti Xasavayurta qədər düzəlməmişdir. Təşrini-saninin [noyabrın] 26-sında birinci qatar ora varid olmuşdur [çatmışdır].

- Sraqəğün Tərk kazək nümayəndələri Bakıya varid olmuşlar. Bunlar bolşeviklər əleyhinə dağıstanlılardan müəvənat [kömək] istəmək istəyirdilər. Bakıya da gəlməmişlər ki, Müttəfiqlərdən müəvənat xəhiş etsinlər.

- Dağıstan Hökuməti, bolşeviklərdən qaçan qaçqınları Terek çayının sağ kənarına, Dağıstan Cümhuriyyətinə keçirməklə geniş bir surətdə müəvənat [kömək] və mehəmnəvazılıq [qonaqpərvərlik] göstərməsi binəğüzərliyinə bulunmuşdur [sərəncamını vermişdir].

Keçmiş xülyələr

“Tiflisdə nəşr olunan “Qruziya” qəzetəsinin 28 təşrini-sani...”: qəzetdə səhvən “38 təşrini-sani” getmişdir.

“Tiqranov”: Sirakan Tateosviç Tiqranyan nəzərdə tutulur.

“Əsribekov”: güman ki, erməni hərəkətinə “Əsribekyan” adıyla qoşulan Yəp-rem Davtyan nəzərdə tutulur.

YENİ BİR QƏZƏT

Kanuni-əvvəl [dekabrın] üçündən etibarən Bakıda, Rus Milli Komitəsinin nəşriyyəti olmaq üzrə “Yedinaya Rossiya” adı ilə yeni bir qəzetə çıxmağa başlamışdır. Məzkur [adi çəkilən] qəzetə, ədmin göstərdiyi kimi, Rusiyanın təciddi [bərpa] və səbiq Rusiyanın yenedən birləşdirilməsi məqsədini təqib edir.

Birinci nömrəsinin baş məqaləsində qəzetə, bu günün ən böyük mövzusu olan Rusiyanın birləşdirilməsi və müqəddəratı-milliyə məsələsinə öz nəzərini yazaraq deyir ki:

“Biz Rusiyanın təciddi işinə xidmət etmək, vətənimizi yenedən böyük, müttəhid [birləşmiş, vahid], hürr görmək istəyirik. Fəqət köhnə üsula qayıtmayacağız ki, hökumət ayrı-ayrı şəxslərin və millətlərin hürrliyinə kökündən kasıdır. Şimdi yeni həyat qurmali və Rusiya dairəsinə yaşayən millətlərlə bərabər Rusiyanın təciddi əsasına Rusiyyəti-idarə və müqəddəratı-milliyənin millətlərin kəndi ixtiyarına verilməsi əsasları qonulmalıdır. Bunun da qəti surətini Ümumrusiya Məclisi-Müəssisəni təyin etməlidir.”

Fəqət məzkur [adi çəkilən] məqalə, bu şüarını tənvirədə [aydınlaşdırmaqda] davamla, öz əsaslarını başqa dürlü təbir edərək [yozaraq] muxtəriyyəti-idarə və müqəddəratı-milliyə məsələsində nə millətlərin rayi ilə hesablaşmaq istəyir, nə də hətta Cahan Sülh Konfransının qərarı ilə... Və yazılarını bu cümlə ilə qurtarın:

“Rusiya millətlərinin müqəddəratının kəndi əllərinə verilməsi haqqında Cahan Konfransı na deyir desin, bu millətlər nə danışıqlar danışıqlar, burası biza kifayət etməz. Biz, ayalatlarda bu məsələ haqqında Rusiyanın özünün qəti son sözünü demək hüququnu müdafiə edəcəyiz.”

Bu surətlə, qəzetənin zənnincə, bunca böyük beynəlmiləl məsələnin həllinə nə ümum millətlər səlahiyyətdar imişlər, nə də cahan məclisi-kubrası [ümüm cəhan məclisi]; səlahiyyəti yalnız rus milləti malik imiş.

Bir millətə bu qədər böyük səlahiyyət isnad verənlər, görəsən hangi beynəlmiləl hüquqa istinad edirlər?

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Azərbaycan Dəmiryolları Hərəkatı Müdiriyyəti, dəmiryolları üçün təcil hazırlıq kursları açmağı qət etdiyindən, Bələdiyyə İdarəsinə müraciətən rica etməyi [qəti] və 8-inci polis dairəsində məktəbdən ötrü ev versin; əlavə, Bələdiyyə İdarəsindən 45 mütə-əllimədən [taləbadan] ötrü məktəbə qərz [borc] kimi məbləğ də verilməsini bəyan etmişdir. Şimdilikdə təcrübəli acentələr yoxluğundan hərəkat sıxış altında aparılır.

İrandan mal vürudu [gəlməsi]

İşbu gündəlik İrandan [Ənzəli] 4000 cəbə [qutu, şeşik] xüşkbar [quru meyvə] gətirilmişdir.

Dolandırıcılıq [frıldağ]

Bir neçə gün bundan əvvəl, təxminən təşrini-saninin [noyabrın] 23-ündə, Birinci polis müfəttişiyi [Baylov dairəsi] Mərkəzi Ev Komitəsinə xəbər vermişdir ki, bir çox sübhəli ərzihallar verilməkdədir. Bunların arasında sentyabr hadisətindən [hadisələrindən] 100 min, 300 min xəsarətiddə olanların [zərərçəkənlərin] də siyahısı verilir. Ərzihal verənləri istintaq etdikdə, yalan məlumat verməklə bərabər, bir çoxları da əlavə edirmişlər ki, siyahını xüsusi adamlar tərtib verərək par almış.

Mərkəzi Ev Komitəsinin ricasına görə, Birinci dairə komitəsi işbu ərzi-halları saxta sənədlər tərəfindən imzə edilənlərə həsiyyə yazaraq göndərmişdir.

İki günün zərfində böylə saxta ərzihal 129 ədəd verilmişdir. Mərkəzi Ev Komitəsi bunları öz cənbindəki [nəzdindəki] təftiş komisiyonuna həvalə etmişdir. Komisiyon bunların saxta olduğunu qət etmişdir.

İki gündən sonra saxta ərzihal verənlərin məhkəməyə veriləcəyi şayiəti [şayiələr] şəhərdə dəvəran etməyə [dolaşmağa] başladığı sırada, bir para əşxas [şəxslər] yeni siyahılar tərtib verərək, polis müfəttişliyinə pişnihad [təqdim] edərək əvvəldəkilərin saxta olduğunu söyləmişlərdir. Mərkəzi Ev Komitəsi işbu məsələni istintaqə verəcəkdir.

Azərbaycan İctimaiyyəni-İnqiləbi-yyəni Firqəsinin [Sosialist İnqiləblər Partiyasının] ümumi iclası

Azərbaycan İctimaiyyəni-İnqiləbi-yyəni Firqəsi cümə günü kanuni-əvvəl [dekabrın] 6-sında Türk Ocağı salonunda, saat 4-də ümumi iclas dəvət edir. Müzakirə ediləcək məsail [məsələlər]:

1) Əhvali-hazirə [mövcud vəziyyət] haqqında məruzə;

2) Təşkilat məsələsi;

3) Məsaili-cariyyə [cari məsələlər].

Bütün arxadaşlardan rica olunur ki, vaxtı-müəyyənədə [təyin edilmiş vaxtda] təşrif gətirsinlər.

“Kaspi” qəzetəsinin qapanması

Texnika şəraitindən naşi [ötrü] “Kaspi” qəzetəsi müvəqqəti olaraq dayandırılmışdır.

Şurayi-Millii İdarəsindən elan

Şəhərlərdən, qəzələrdən və cəmiyyətlərdən intixab edilərək [seçilərək] Bakı şəhərinə varid olan Azərbaycan Məclisi-Məbusanı əzasından [üzvlərindən] və Bakı şəhərindəki əzadan lazım olan məlumatı verməyənlərin Şurayi-Millii İdarəsinə təşrif gətirərək, haqlarında lüzumuna ehtiyac görünən məlumat ata etmələri [vermələri] rica olunur.

İdarə hər gün saat ondan üçün yarısınadək açıqdır.

İdarə müdiri: Məhəmməd Said

b/15 3-1

Gəlir vergisi

Azərbaycan Kazyonnu Palatasının Hökumət gəlir vergisi xüsusunda verdiyi qanunun 77-80-ci maddələr[i] mövçibincə [maddələrinə əsasən] elan edir:

a) Kirayənişinlərə, ev və qeyri-mənqul [daşınmaz] əmlak sahiblərinə; b) Dövlət, mənsəb (bəy, tacir və qeyrə) və ictimai (şəhər, kənd idarələri və qeyrə) müəssisələrə, xüsusi şirkətlərə qeyri-mənqul əmlak, ticarət, sənəət və qeyri gəlir verici müəssisə sahibləri və icarədarlarına; c) Səhmdarlar şirkəti və cəmiyyətlərinə, pay

Bakı neft ticarəti və onun müxtəsərəzə tarixi

“Əyyub”: “Quran”da adı çəkilən peyğəmbərlərdən biri. Şərq folklorunda və ədəbiyyatında səbr rəmzi kimi işlənir.

“Herkules”: qədim yunan mifologiyası qəhrəmanlarından olan Herakl. Fövqəladə gücə malik olmuşdur.

“Rüstəm”: Əfsanəvi İran qəhrəmanı Rüstəm Zal, yaxud Zal oğlu Rüstəm. Şərq folklorunda və ədəbiyyatında güc-qüvvət rəmzi kimi işlədilir.

“Süleyman”: yəhudilik və xristianlıq inanışında

şirkətlərinə, səhmdarlar, ticarət və torpaq banklarına, xüsusiən ləməbardarlara və mənqul [daşınan] əşyaya pul və mal buraxan şirkətlərə:

1) Bakı şəhərində, ətrafındakı Bəliy qorodda, Bibiheybətdə, mədənlərdə, Balaxanı, Sabunçu, Ramana, Zabrat, Binaqədi və Suraxanı kəndlərində, Sabunçu və Suraxanı kəndləri miyanında [arasında] vəqə mədən dairəsində (Əmirhacıyan və Xilə kəndləri) kənd qeyri-mənqul əmlakı olan yerlərdən siva [başqa] və Gəncə, Nuxu və olan üzvdə Şuşa şəhərlərində olan kirayənişinlər 1918-ci il kanuni-əvvəl 1-dən gec olmamaq şərti ilə öz ev sahiblərinə və yaxud onları əvəz edənlərə xüsusi vəraqələr üzərində bu vaxta kimi kirayənişin işğal etdiyi mənzildə neçə nəfər mədəxil [gələri] olan əşxasın siyahısı verilməlidir. Xüsusi mədəxil olan da buraya daxildir.

2) Ev və qeyri-mənqul əmlak sahibləri kirayənişinlərdən aldığı siyahıları və öz siyahısı ilə bərabər 1919-cu il kanuni-saninin [yanvarın] 7-dən gec olmamaq şərti ilə məhəlli [yerli] vergi idarəsi sədrinə təqdim etməlidir.

3) Bu siyahılardan başqa ev və qeyri-mənqul əmlak sahibləri həmin vaxtda, həmin sədrə xüsusi vəraqələr üzərində bunların evlərində və əmlakında vəqə mənzillərin, ticarət və sənəət müəssisələrinin, anbarların, skladların sakinlərinin adlarını verməlidir.

4) Yuxarıda “b” fəslində göstərilən müəssisələr 1919-cu il kanuni-sanidən gec olmamaq şərti ilə bu siyahılar qulluqçular yaşadığı məhəllin sədrinə verilməlidir. Xüsusi vəraqələr üzərində 1915-ci il kanuni-əvvəl 15-inə kimi qulluqçularının siyahısını verməlidir.

5) Səhmdarlar şirkəti, ictimai və qeyriləri “c” maddəsində göstərilən cəmiyyətlər 1919-cu il kanuni-sani 7-sindən gec olmamaq şərti ilə, Azərbaycan Cümhuriyyəsinə və əcnəbi məmləkətdə olan səhmdarların və pay sahiblərinin siyahısı və adını və pay sahiblərinin adlarını və ümumi iclasda iştirak üçün təqdim olunan səhmdarlar və pay sahibləri siyahısını, səhm və payların miqdarını Azərbaycan Kazyonnu Palatasına bildirməlidir.

6) Yuxarıda sayılan siyahıları yazmaq üçün vəraqələri şirkət müəssisələr hər gün vəqə olduğu məhəlli idarələrdən, ev sahibləri isə polis idarələrindən alaçaqlar.

7) Siyahıları yazmaq qanunu bu vəraqələrdə yazılmışdır. Bu barədə məlumat almaq istəyənlər məhəlli idarə sədrinə müraciət edə bilərlər.

8) Bu siyahıları verməyənlər, vaxtdan gec verənlər və siyahını təqdim etməyən hökumət gəlir vergisi qanununun 126-cı maddəsi mövçibincə [əsasında] 100 rubləyə kimi cərimə ediləcəklər.

9) Bakı və Balaxanı-Sabunçu polis dairəsində aşağıdakı məhəlli vergi idarələr təşkil edilmişdir:

1. 1-ci şəhər idarəsi	1 və 2-ci polis idarələri
2. 2-ci şəhər idarəsi	10-cu polis idarəsi
3. 3-cü şəhər idarəsi	3-cü polis idarəsi
4. 4-cü şəhər idarəsi	4-cü polis idarəsi
5. 5-ci şəhər idarəsi	5-ci polis idarəsi
6. 6-cı şəhər idarəsi	6-cı polis idarəsi
7. 7-ci şəhər idarəsi	